

найвищий в середньому за три роки приріст урожайності зерна сої на 5,1 ц/га або 24,0%.

Висновок. Ефективним заходом ресурсозберігаючої і екологічно безпечної технології вирощування сої є застосування вапнякових добрив та інокуляції насіння бактеріальним препаратом Ризогумін у поєднанні з мікробним препаратом Хетомік.

### Література

1. Дерев'янський В.П. Агроекологічне обґрунтування технології вирощування сої / Монографія / В.П. Дерев'янський. – Хмельницький: Хмельницький ЦНТЕІ, 2011. – 420 с.

2. Комок М.С. Ефективність симбіозу бульбочкових бактерій з рослинами сої в залежності від виду препарату / М.С. Комок, В.В. Волкогон, Л.В. Косенко // Сільськогосподарська мікробіологія: Міжв. темат. наук. зб. – Чернігів: ЦНТІ. – 2010. – Вип. 11. – с.7-19.

3. Крутило Д.В. Штам *B Bradyrhizobium japonicum* 46 як основа ефективних препаратів для сої / Д.В. Крутило, Т.М. Ковалевська, О.В. Надкернична, С.І. Колісник, М.О. Балан // Вісник аграрної науки. – 2010. - №12. – С.20-22.

4. Шестобаєва О.В. Сортова чутливість сої до бактеризації за різних погодних умов / О.В. Шестобаєва, Р.О. Вусатий, О.Ю. Матвеева, Л.Г. Білявська // Агроекологічний журнал. – К.: 2010. - № 3. – С. 68-74.

5. Волкогон В.В. Вплив мікробних препаратів на засвоєння культурними рослинами поживних речовин / В.В. Волкогон, С.Б. Дімова, К.І. Волкогон, В.О. Бурулько, О.М. Бердніков // Вісник аграрної науки. – 2010. - № 5. – С. 25-28.

6. Рекомендації з ефективного застосування мікробних препаратів у технологіях вирощування сільськогосподарських культур / Підгот. С.І. Мельник, В.В. Волкогон, О.В. Надкернична та ін. – К. – 2007. – 52 с.

7. Мікробіологічні аспекти оптимізації азотного удобрення сільськогосподарських культур : Монографія / В.В. Волкогон. – К. : Аграрна наука, 2007. – 144 с.

### СТВОРЕННЯ НОВОГО ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ В СЕЛЕКЦІЇ ГРЕЧКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗРАЗКІВ КОЛЕКЦІЇ СВІТОВОГО ГЕНОФОНДУ

*Колодницька О.А., студентка 3-го курсу спеціальності 6.090101 «Агрономія» навчально-наукового інституту агротехнологій і природокористування ПДАТУ*

*Науковий керівник: кандидат с.-г. наук, доцент Вільчинська Л.А.*

*Кафедра селекції, насінництва і загальнобіологічних дисциплін*

Гречка – одна з основних круп'яних культур України із багатостороннім використанням. Характерною рисою її виробництва в Україні завжди була нестабільність врожаїв та валових зборів зерна через умови вирощування.

За статистичними даними посівна площа за 2010-2011 роки сягала від 198,6 до 285,6, урожайність від 9,9 до 6,7. Валовий збір культури у 2010 році склав 171,1 тис. тон, а у 2011 році 278,8 тис. тон Тому в центрі уваги селекційних програм із цією культурою повинні переважати напрямки на зростання та стабілізацію врожаїв.

Першочергову роль у вирішенні даної проблеми відіграє наявність колекції світового генофонду *Fagorugum Mill* у нашому університеті та можливість її широко використання через залучення у різноманітні селекційні програми. Дана колекція є базовою робочою, короткострокового терміну зберігання.

Основна увага селекційних досліджень більшості сільськогосподарських культур спрямована на поглиблення знань про успадковування кількісних та якісних ознак, стійкість до стресових чинників довкілля і використання цих знань з метою створення вихідного матеріалу для селекції високопродуктивних сортів рослин, адаптованих до певних умов вирощування.

Мета і завдання досліджень: Мета досліджень полягала у виділенні зразків із колекції світового генофонду гречки, для створення нових більш урожайних сортів з покращеними технологічними якостями зерна.

Для вирішення цієї мети ставляться такі завдання:

- узагальнити результати досліджень і виділити селекційні номери, найбільш придатні для створення сортів гречки спеціального призначення.
- вивчити оригінальні рослини, отримані методом гібридизації.

Матеріал вивчали згідно загальноприйнятої схеми селекційного процесу. Стандартом у всіх розсадниках виступав сорт Вікторія, занесений до реєстру сортів рослин України, який висівали через групу номерів однакового походження, або через 10 номерів.

Закладку дослідів, оцінку матеріалу, аналіз рослин, урожаю і якості зерна проводили відповідно загальноприйнятій методиці державного сорто випробування. Спосіб сівби – широкорядний з шириною міжрядь 45 см. Сівбу проводили 9-12 травня.

Польові досліді у звітному році закладали на вегетаційній ділянці, розташованій на території університету. Схемою досліджень було передбачено вивчення простих гібридів, одержаних у минулі роки від схрещування сортів селекції Науково-дослідного інституту круп'яних культур із зразком інтродукованим із Франції № 4013 (каталог ВІРа) – 8 номерів. Площа ділянок коливалася в межах 1,35 до 14,85 м<sup>2</sup>.

За результатами випробування селекційних номерів гібридного походження на вегетаційному майданчику університету слід відмітити, що за тривалістю вегетаційного періоду вони відносяться до пізньостиглих – 100 діб. Масове цвітіння настає через 26-32 доби. Рослини високі понад 100 см. Довжина зони галуження – 31-40 см, зони плодоутворення – понад 71 см. Кількість вузлів у зоні галуження понад 3.

Маса 1000 зерен коливається в межах – 28,4-35,93гр., вирівняність – 80-92% плівчастість – 23-27%.

Урожайність гібридного матеріалу на дослідних ділянках коливалась в межах 8,6-18,67 ц/га. Після збирання урожаю було проведено відбір рослин за озерненістю та проведено точний їх облік за господарськими ознаками. Загальна кількість відібраних рослин склала 100 шт. Основні біометричні показники відібраних рослин наступні: вузлів на головному стеблі – 10,06-10,04 шт.; вузлів всіх – 20,52-22,16 шт.; вузол 1-го гілкування – 2,2-2,44 шт.; вузол 1-го суцвіття – 4,34-4,6 шт.; гілок 1-го порядку – 1,97-2,15 шт., гілок всіх – 2,51-2,91 шт.; кількість суцвіть – 13,34-14,68 шт.; зерен на рослині – 99,6-115,36 шт.; маса зерна з рослини – 2,68-3,16 гр.

Основні біометричні показники рослин сорту Вікторія наступні: вузлів на головному стеблі – 10,08-10,88 шт.; вузлів всіх – 23,15-27,01 шт.; вузол 1-го гілкування – 2,52-2,9 шт.; вузол 1-го суцвіття – 5,05-5,43 шт.; гілок 1-го порядку – 2,79-3,47 шт., гілок всіх – 2,35-2,73 шт.; кількість суцвіть – 14,6-17,08 шт.; зерен на рослині – 31,96-38,76 шт.; маса зерна з рослини – 0,9-1,3 гр.

Отже, порівнявши основні біометричні показники сорту Вікторія і гібридного матеріалу, бачимо, що маса зерна з рослини у гібридних номерів №2358/11(Казанка ×№4013)×№4013), №2360/11(Українка ×№4013)×№4013), значно більші ніж у сорту Вікторія, що є основною перевагою, не враховуючи те, що вони мають меншу кількість гілок, суцвіть, але з них отримується набагато більше зерна. Це свідчить про те, що суцвіття є більш озерненими.

Із загальної кількості відібраних рослин було виділено 70, які характеризувалися покращеними біометричними показниками у порівнянні із вищезазначеними. Отже, нами в результаті проведених досліджень, виділено цінний вихідний матеріал випробування якого планується продовжити у наступному році.

### Література

1. Гаврилянчик Р. Ю. Удосконалення елементів технології вирощування гречки в весняних та літніх посівах в умовах південної частини Західного Лісостепу України : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук: 06.01.09 / Р. Ю. Гаврилянчик ; Подільський держ. аграр.-техн. ун-т. - Кам'янець-Подільський : Б.в., 2006. – 22 с.
2. Гаврилянчик Р. Ю. Продуктивність гречки залежно від попередників та бактеріальних добрив / Р.Ю.Гаврилянчик // Збірник наукових праць Подільської державної аграрно-технічної академії. – Кам'янець-Подільський: Абетка. 2001. – Вип. 9. – С. 140-142.